

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Rikosuhripäivystyksen lausunto kansalaisaloitteeseen lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusasteikon koventamisesta sekä lakialoitteeseen laiksi rikoslain 20 luvun 7§:n muuttamisesta

Rikosuhripäivystys (RIKU) kiittää lakivaliokuntaa mahdollisuudesta lausua yllämainittuihin lakialoitteisiin.

RIKU on sitoutunut jäsenenä Eurooppalaisen rikosuhrijärjestöjen yhteistyöorganisaation Victim Support Euro-
pen (VSE) linjaukseen olla ottamatta kantaa rikoksen tekijän seuraamuksiin. VSE:n jäsenjärjestöjen ja siten
myös RIKUn toiminnassa keskitytään rikoksen uhrien aseman parantamiseen niin henkisen selviytymisen kuin
oikeusturvan toteutumisenkin kannalta. Kyseistä linjausta puoltavat myös turvallisuuskysymykset kansalaisjär-
jestössä, jossa asiakastyötä tehdään myös vapaaehtoisvoimin.

Pitkä kokemus alaikäisten rikoksen uhrien kohtaamisessa on osoittanut sen, että usein heidän selviytymiselleen
ei ole ratkaisevan tärkeää rangaistuksen muoto tai määrä. Oleellista on se, että yhteiskunta ottaa kantaa vas-
tuukysymykseen ja rikoksen tekijä ylipäättään tuomitaan rikoksesta. Alaikäisen huoltajat sen sijaan suhtautuvat
rangaistuksiin hyvin yksilöllisesti. On tavallista ja inhimillistä, että he saattavat kokea rangaistukset liian lievinä.
Itse tuomiota suurempi merkitys uhrin selviytymiselle on usein se, miten häntä kohdellaan rikosprosessin eri
vaiheissa ja auttamispalveluissa.

Tukipalveluihin saattaminen on ensiarvoisen tärkeää lapsiuhrien kohdalla. Palveluja tulee tarjota myös lapsen
perheenjäsenille. Yhteiskunnan tulee huolehtia siitä, että lapsia kohtaavilla ammattilaisilla on riittävästi osaa-
mista näissä erityiskysymyksissä.

Rikosprosessia voidaan nopeuttaa silloin kun rikoksesta epäilty on alaikäinen. Sama menettely tulisi olla käy-
tössä myös silloin kun rikoksen uhri on alaikäinen. Seksuaalirikosten kohdalla lapsen henkilökohtainen osallistu-
minen prosessiin keskittyy lähinnä esitutkintaan, joka voi kuitenkin resurssien puutteessa pitkittyä kohtuutto-
masti, mikä puolestaan hidastaa lapsen selviytymisprosessia. On myös huomioitava, että tällainen rikoskoke-
mus saattaa vaarantaa lapsen psyykkistä kehitystä ja siten hän ei välttämättä ole vielä 15- tai 18-vuotta täytet-
tyäänkään psyykkisesti ikätasonsa mukaisesti kykenevä osallistumaan oikeudenkäyntiin. Uuden voimaan astu-
van ns. uhridirektiivin myötä myös tähän asiaan tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Lapsen oikeusturvan kannalta on tärkeää, että hänelle määrätään aina edunvalvojan sijainen, joka ei ole oma
vanhempi – vaikka rikoksen tekijä ei kuuluisikaan lapsen lähipiiriin. Vanhemmilla ei ole aina kykyä tai voimia
keskittyä rikosprosessiin liittyviin kysymyksiin tai esimerkiksi vahingonkorvauksiin. Rahallinen korvaus ei välttä-
mättä ole järkyttyneille vanhemmille ensiarvoinen asia. Kuitenkin on hyvin tavallista, että seksuaalisesti hyväk-
sikäytetty lapsi joutuu prosessoimaan kokemustaan aikuisena esimerkiksi yksityisen terapian avulla, jolloin ku-
luja voidaan kattaa aikanaan maksetuilla vahingonkorvauksilla.

Rikoksen tekijän seuraamuksiin liittyvissä keskusteluissa tulisi pohtia nykyistä monipuolisempia keinoja ilmiön
tunnistamiseen sekä erilaisiin kuntouttaviin ja ennaltaehkäiseviin toimiin sellaisten ihmisten kohdalla, jotka
tuntevat seksuaalista mieltymystä lapsiin. Rikoksen tekijöiden kohtaamisessa niin osaamisen kuin asenteiden-
kin osalta ammattilaisia tulisi kouluttaa enemmän. On myös kehitettävä keinoja, joilla voidaan estää rikosten
uusiutuminen.

Jaana Koivukangas, kehitysjohtaja
Rikosuhripäivystys, Keskustoimisto
Maistraatinportti 4 A 7krs. 00240 Helsinki
p. 040 5129 335
jaana.koivukangas@riku.fi, www.riku.fi

Rikosuhripäivystystä toteuttavat: Suomen Punainen Risti, Ensi- ja turvakotienliitto,
Suomen Mielenterveysseura, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Suomen Setlementtiliitto ja Kirkkohallitus